

ERÄLUVAT.FI

Kalastusmatkailun yhteistyösopimus ja lupatuote

Markku Vierelä, Olli Urpanen, Hanna Kämäräinen / 10.6.2025

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCI RÁÐDEHUS

Työtä kalavesien ja kalastajien hyväksi

Valtion vesien kalastusasioista vastaa Metsähallituksen Eräpalvelujen kalatiimi. Asiantuntijat suunnittelevat lupa-alueet, kalastusjärjestelyt ja kalavesien hoidon. Tavoitteena on puhtaammat kalavedet ja hyvinvoivat kalakannat.

Kalastus

Kestävän kalastuksen suunnittelu on asiantuntijoiden arkea. He perustavat kalastuskohteita ja miettivät niille kiintiöt, järjestelyt ja ehdot, jotta kalakannat voisivat hyvin.

Kunnostus

Kalavesiä ennallistetaan ja hoidetaan aktiivisesti. Asiantuntijat miettivät kokonaisten valuma-alueiden kunnostuksia, jotta kalavedet virtaisivat puhtaina.

70 ammattilaista

Eräpalveluissa työskenteli 2024 yhteensä 70 henkilöä. Heistä kalatiimiin kuului 16 asiantuntijaa: kalastuksen johtava asiantuntijaa, 9 kalastuksen erityisasiantuntijaa, 5 kalastuksen asiantuntijaa ja luonnonhoidon erityisasiantuntijaa.

Lisäksi kalastusasioita hoidetaan muun muassa Eräpalvelujen asiakaspalvelussa (4 + 2 henkeä), viestinnässä (3 henkeä), erävalvonnassa (14 henkilöä) ja julkisten hallintotohtareiden digipalveluissa.

Valtion vesialueet

Sisävesiä

610 000 ha

Merialueita

2,8 milj. ha

Lupamyynti vuodessa

Kalastonhoitomaksuja

290 000

= 10 milj. euroa

Kalastuslupia yli

100 000

= 1,6 milj. euroa

- 82 000 vapalupaa
- 18 000 pyydyslupaa
- 1 400 kaupallisen kalastuksen lupaa
- n. 900 kpl kalastusvuokrasopimuksia

Valvonta

Erävalvontatiimi tarkastaa vuosittain

2 500

kalastajaa tai heidän pyydystään.

Vaikutukset

Vapaa-ajankalastajat viettävät valtion vesillä

350 000 vrk / vuosi

60%

kaupallisen kalastuksen saaliista saadaan valtion vesialueilta.

Vapaa-ajankalastus tuo vuosittain

17 milj. €

tuloa paikallisille yrityksille.

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAH CIRÁÐDEHUS

Työtä ohjaavat useat lait ja sopimukset

Kalastusasiat ovat julkisia hallintotehtäviä, eli niillä ei lain mukaisesti tavoitella voittoa valtiolle.

Osa kalastuksesta on lain mukaan aina maksutonta. Laki turvaa myös sen, että kalastusasioista neuvotellaan muun muassa Saamelaiskäräjien kanssa.

- Merkittävimmät työtä ohjaavat lait ovat: laki Metsähallituksesta (234/2016), kalastuslaki (379/2015) ja -asetus (1360/2015), yhteisaluelaki (758/1998), laki saamelaiskäräjistä (974/1995) ja kolttalaki (253/1995).

Lainsäädäntö määrittelee vähimmäistason kalastuksen kestäväälle järjestämiselle. Useat Metsähallituksen ja omistajan ohjelmat pyrkivät siihen, että työ tehdään kattavasti vastuullisesti.

- Maa- ja metsätalousministeriön tulosohtaus: omistajapoliittiset linjaukset, tulossopimus, kalataloushallinnon strategia
- Metsähallituksen strategia, vastuullisuusohjelma, ilmasto-ohjelma sekä Eräpalvelujen tilannekuva-analyysi ja ennakointi

=>

2. Kalatalouden elinkeinotoiminta menestyy valtion vesialueilla

2. Kalatalouden elinkeinotoiminta menestyy valtion vesialueilla

Tavoitteet

- Luomme sujuvilla lupakäytännöillä puitteet kaupalliselle kalastukselle ja kalastusmatkailuelinkeinolle.
- Kehitämme kalastusmatkailun yrittäslupatuotteita ja lisäämme niiden tunnettavuutta kalastusmatkailuyrittäjille.
- Tarjoamme soveltuvia vesialueita kalastuselinkeinojen harjoittamiseen.

Keskeisiä toimenpiteitä

- Kehitämme kalastuksen lupatuotteita, vuokrausjärjestelyitä ja sopimuskäytäntöjä, jotta kalastusmatkailua voidaan kestävästi lisätä.
- Edistämme kaupallisen kalastuksen kestävyyttä ja hyväksyttävyyttä.
- Mahdollistamme vajaasti hyödynnettyjen kalalajien kaupallisen kalastuksen myös pienvesissä.
- Ylläpidämme kalastusta osana yhteiskunnan huoltovarmuutta.
- Rakennamme digitaaliset palvelut myös kaupallisen kalastuksen lupahakuun ja edistämme kalastuksen hyväksyttävyyttä.

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAH CIRÁÐDEHUS

**Kalastusmatkailu,
asiakas valikoi alueen
kalastus edellä
Matkailukalastus,
asiakas kalastaa
matkansa ohessa**

Yleiskalastus vs. järjestetty tilaisuus (kalastusmatkailu)

- "Onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskilpailuja sekä muita vastaavia järjestettyjä tilaisuuksia varten on saatava kalastusoikeuden haltijan lupa." (KaL 7§)
- ELY-keskuksen myöntämä lupa kalastusmatkailutapahtumien järjestämiseen 6 hlö (yleiskalastusoikeuksin tapahtuvat kalastusmatkailutapahtumat)
 - Asiakkaat tarvitsevat henkilökohtaisen kalastonhoitomaksun kalastusmuodon niin vaatiessa
 - Ei kata vesiä, joihin tarvitaan kalastusoikeuden haltijan lupa (vaelluskalavesistön virta- ja koskialue, opv- kohteet, muut säädöksellä rauhoitetut kohteet)

Kuva: Metsähallitus

KaL 18§, ns. ELY:n opaslupa

- "Kalastusmatkailun toimintaedellytysten turvaamiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää koko toimialuettaan tai sen osaa koskevan luvan järjestää kalastusmatkailutilaisuuksia, joihin osallistuu enintään kuusi kalastajaa kerrallaan ja joissa harjoitetaan onkimista, pilkkimistä tai viehekalastusta. Lupa on haettava kirjallisesti ja se voidaan myöntää, jos kalakantojen kestävä hyödyntäminen tämän sallii. Lupa voi olla voimassa enintään viisi vuotta kerrallaan." KaL 18§
- KaL 18§ mukainen lupa on kehitetty tilanteisiin, jossa elinkeinonharjoittaja ei saa kalastusoikeutta ostettua/luvitettua oikeuden haltijalta/omistajalta
- Vapaluvat ja kalastonhoitomaksu
 - Kalastusmatkailuyrittäjien 100€/v lupa ELY-keskukselta (kalatalousviranomaiselta) yleiskalastusoikeudella tapahtuvaan kalastukseen. Lunastus Metsähallituksen kautta.
 - Lisäksi tarvitaan kalastonhoitomaksu, mikäli kalastustapa sen vaatii

Kuva: Metsähallitus

Metsähallitus, kalastusmatkailun kehittäminen

Kalastusmatkailua on kehitetty hankkeilla

- Isoja elämyksiä kotimaan kalavesiltä (valtakunnallinen)
- Isoja elämyksiä pohjolan kalavesiltä (valtakunnallinen)
- Kalastusmatkailun kehittäminen valtion vesillä (valtakunnallinen)
- Kalastusmatkailun kehittäminen 2023 (valtakunnallinen, Ylä-Lapista oma osio)

•Sekä virkatyönä (kalatalousalueet, yhteislupa-alueet sekä valtion vesillä)

•"Erityisesti kalastusmatkailuun soveltuvat vesialueet" KaL 36§ 7 momentti

Kalastusmatkailun kehittäminen valtion vesialueilla ja aluetaloudellisten vaikutusten kasvattaminen, 2023

Kuva: Metsähallitus

Mitä kalastetaan ja miten kalastus järjestetään

- Metsähallituksen kalastuksen järjestäminen perustuu yhteensovittamiseen.
- Keskustelufoorumeita ovat kalatalousalueet, kunnat ja neuvottelukunnat sekä niiden kalastuksen pienryhmät
- Huomioitava myös muut kalastusoikeudet (KaL 10§, erityiset etuudet, yleiskalastusoikeudet, muut kalastusoikeudet)
- Vapakalastus
 - Kuha, taimen, ahven, hauki, harjus, siika, lohi ja jatkossa jäämeren vesistöissä kyttyrälohi?
- Pilkkiminen
 - Peruslajit, rautu Ylä-Lapissa, harjus Lapissa
 - Pyydyskalastus

Rannassa liikkuminen jokaisenoikeus vs. järjestetty toiminta

- Kaikessa liikkumisessa on huomioitava häiriöttömyys ja häiriön välttäminen.
- Jokaisenoikeudella pihapiirit ja niihin rinnastettavat alueet ovat rauhoitettuja.
- Laki ottaa kantaa kotirauhaan ja pihapiiriin, näiden kunnioittaminen yritystoiminnassa on keskeistä sosiaalisen kestävyyden näkökulmasta.

Kuva: Metsähallitus

Kalastusmatkailun kehittämisohjelma 2024-2034

VISIO

Suomessa on monipuoliset, vastuulliset ja Euroopan laadukkaimmat kalastuspalvelut.

Mistä lähdetään 2024

Kalataloudellista potentiaalia hyödyntämättä

Kehittäminen ja markkinointi vähäistä ja hajallaan

Kansainvälinen imago olematon

Palvelutarjonta ei osin vastaa kysyntää

Yritysten liikevaihto pientä

Yrittäjien neuvonta puutteellista

Mitä tehdään

Palvelujen ja liiketoiminnan kehittäminen

Käynnistetään valtakunnallinen kehittämishanke

Myynnin ja markkinoinnin kehittäminen

Kehitetään alueellisesti kalastusmatkailua

Toimintaympäristön kehittäminen

Parannetaan toimintaympäristöä

Toimintaympäristön kehittäminen

Hyödynnetään monipuolisesti rahoituslähteitä

Uudistetaan Fishing in Finland -sivusto

Panostetaan verkostoitumiseen ja yritysten neuvontaan

Tehdään asiakas- ja markkina-analyseja

Parannetaan Suomen tunnettua kalastusmatkailumaana

Missä ollaan 2034

Yritysten määrä ja liikevaihto kasvanut

Laadukkaat tuotteet eri kalastajaryhmille

Monipuoliset palvelut helposti sähköisesti ostettavissa

Markkinointi ja kehittäminen asiakaslähtöistä ja jatkuvaa

Kansainvälinen imago hyvä ja tunnettu

Tuotteita myynissä kansainvälisissä jakelukanavissa

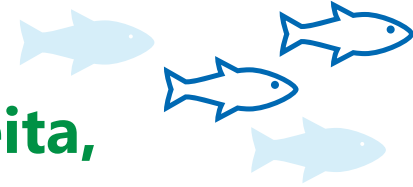
Kalastusmatkailun kehittämisohjelma 2024-2034

Tavoitteet:

- Kalastusmahdollisuudet on tuotteistettu laadukkaiksi, **helposti ostettaviksi**, eri asiakasryhmiä kiinnostaviksi palveluiksi. Yritystoiminta on osaavaa, verkostoitunutta ja kannattavaa. **Kalastusmatkailu on kestävä.**
- Suomella on houkutteleva kalastusmatkailun imago. **Asiakaslähtöisiä kalastusmatkailutuotteita** on digitaalisesti helposti ostettavissa.
- Kalastusmatkailu on hyvinvointia ja työtä luova elinkeino, jolla on merkittävät aluetaloudelliset vaikutukset. **Kalastuslupien kehittäminen palvelevat kalastusmatkailun toimintaedellytyksiä.**

Metsähallituksen vastuista – Toimintaympäristön kehittäminen:

Luodaan valtion vesialueille puitteet kalastusmatkailuyrittäjille palveluiden tuottamiseen. **Kehitetään uusia lupatuotteita yrittäjille valtion vesialueilla.** Tehdään kalastonhoitomaksun hankkiminen mahdollisimman helpoksi kalastusmatkailijoille. Mahdollistetaan kansallispuistojen ja suojelualueiden käyttö kalastuspalveluiden tuottamiseen ja luodaan toimintamallit näille alueille.

Taustaa, selvityksiä ja havaittuja puutteita, Lapin perspektiivi

- Kalastusmatkailun selvityksessä 2023-24 (J-P Pohjola) tunnistettiin Lapin kolmesta pohjoisimmasta kunnasta 28 yritystä, jotka tuottavat kalastusmatkailua. Yrityksistä 15 Enontekiöllä.
- 2024 huhtikuussa asiakaskysely LP yhteistyöyrittäjille Käsivarren alueella kalastusmatkailuyrityksiä tunnistettiin 36 kpl.
- Inarissa toimivien kalastusmatkailuyritysten tarkkaa määrää ei ole tiedossa. Näitä oletetaan olevan n. 10 kpl.
- Rovaniemellä kalastusta ohjelmapalveluina tarjoavia yrityksiä on kymmeniä.
- Jo olemassa olevista sopimusyrittäjistä (ulkopuoliset luvanmyyjät) on tunnistettu ainakin 13 yritystä, jotka odottavat uutta ja sujuvampaa yhteistyön toimintamallia elinkeinonsa harjoittamiseksi (kalastusmatkailu).
- Ts. jo varovaisella tulostavoitteella vuoden 2025 aikana 10 yhteistyösopimusta lapin alueella on varsin realistinen tavoite!

Miksi tuote kalastusmatkailuyrittäjille?

- Merkittävä määrä toiminnassa olevasta kalastusmatkailupalveluista toimii itsenäisesti ns. harmaalla vyöhykkeellä. Metsähallituksella ei ole ollut tarjota toimivaa yhteistyön muotoa tai lupaa elinkeinon harjoittajille, eikä kehittämiseen ole varattu aktiivisesti resursseja.
- Sopimukseton toiminta valtion alueilla tarkoittaa seurannan ja datan puuttumista. Tietoa ei ole, kuinka paljon kalastusmatkailu elinkeinona tuo aluetaloudellisia vaikutuksia matkailun kv. vientiin tai kuormittaa mm. luonnovarija ja kalavesiä. Sopimuksetonta toimintaa ei voi myöskään ohjata!
- Tuotteen lanseeraus tarkoittaisi säätelyn mahdollistamista ja toiminnan jatkuvuuden (kestävyyden) varmistamisen myös tuleville sukupolville.
- Tuote olisi lupa (ts. maksullinen), joka mahdollistaisi palvelujen paketoimisen, brändäyksen ja ennakkomyynnin, millä olisi merkittävä positiivinen vaikutus elinkeinon harjoittamiseen. Yrittäjän lupatuote ei vaatisi asiakastietojen täydentämistä, vaan kirjaamiseen riittäisivät aika ja asiakasmäärät.
- Huomionarvoista Suomen matkailun merkittävyys osana Suomen vientiä. Siinä missä teollisuuden vienti on laskusuhdanteinen, kasvaa matkailu vuosittain. Erityisesti Lapin matkailussa kv. vuosikasvu oli 2022-23 n. 20%. 2023 lapin matkailun vientiarvo oli miljardi euroa. (Lapin kauppakamari)

Potentiaalinen kasvu

- Lapin kalatalousalueilla toimivien yritysten vuotuinen asiakasmäärä on n. 6000. Näistä voidaan olettaa vähintään 60% käyttävän valtion vesiä toimintaansa J-P Pohjolan selvityksen mukaisesti. Luku on todennäköisesti suurempi, koska Lapin vesialasta suurin osa on valtion vettä.
- Valtakunnallisesti asiakastapahtumat J-P Pohjolan selvityksestä ovat arviolta reilu 16 000. **Näistä 60% valtakunnallisesti käyttää valtion vesiä ja ovat potentiaalisia lupa-asiakkaita.**
- Selvityksessä koostettiin koko maan kalastusmatkailuyrityksistä estimaatti ja niitä tunnistettiin olevan **337 aktiivisesti toimivaa yritystä.**

Seuraavat askelmerkit:

- Yhteistyösopimus Metsähallitus - kalastusmatkailuyritys
 - Sopimuksella sovitaan mitä, missä, miten (ehdot)
 - Kestävyys ja raportointi
 - Kommettikierroksella Metsähallituksen sisäisesti
- Eräluvat- järjestelmään kalastusmatkailuyrityksen ilmoitustyökalu
 - Aika, ryhmäkoko (sopimus määrittää mitä, missä, miten)
- Päästään tilanteeseen, jossa muodostuu:
 - Verkosto => yhteistyö
 - Ohjattavuus
 - Raportoitavuus

Kalastusmatkailun yhteydenotot
(sopimukset, toiminta-alueet):

- **Markku Vierelä / 040 667 4656**
- **Hanna Kämäräinen / 040 623 2686**

ERÄLUVAT.FI
Elämyksiä luvassa

